

Vlaams
Parlement

ingediend op **556** (2020-2021) – Nr. 4
31 maart 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Johan Deckmyn en Vera Jans

over het voorstel van resolutie

van Bruno Tobback, Ludwig Vandenhove en Annick Lambrecht

over extra voorwaarden
voor de ratificatie van het handelsakkoord
tussen de EU en Mercosur

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 556** (2020-2021) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nr. 2 en 3: Verslagen van de hoorzitting

INHOUD

1. Toelichting door Annick Lambrecht	4
2. Bespreking	5
2.1. Tussenkomst van Annick Lambrecht	5
2.2. Tussenkomst van Philippe Muyters	6
2.3. Tussenkomst van Johan Deckmyn	6
2.4. Tussenkomst van Björn Rzoska	6
2.5. Tussenkomst van Gwendolyn Rutten	7
2.6. Tussenkomst van Vera Jans	7
3. Stemming	7

Op 23 februari 2021 startte de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme met de behandeling van het voorstel van resolutie over extra voorwaarden voor de ratificatie van het handelsakkoord tussen de Europese Unie (EU) en Mercosur (Mercado Común del Sur).

Op 2 maart en 9 maart 2021 vonden hoorzittingen plaats over het handelsakkoord tussen de EU en Mercosur (zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 556/2 en 556/3).

Op 23 maart 2021 werd het voorstel van de resolutie besproken en vond de stemming plaats.

(De vergaderingen van 23 februari en van 23 maart werden als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Annick Lambrecht

Annick Lambrecht stelt dat het handelsakkoord met de Mercosur-landen (Brazilië, Argentinië, Paraguay, Uruguay) bij goedkeuring zal leiden tot de grootste vrijhandelszone ter wereld, met potentieel een zeer grote impact op Europa en die landen zelf. Het is dan ook belangrijk dat er een grondig debat gevoerd wordt in het Vlaams Parlement. Wat voorligt, wil dat debat openen en schuift de bezorgdheden van haar fractie naar voren. In het federale parlement loopt weliswaar al een soortgelijke procedure, maar vanwege de impact op Vlaamse bevoegdheden als landbouw en klimaat, en op de Vlaamse rol inzake arbeidsrechten en milieuevereisten, moet het debat ook hier gevoerd worden.

Inhoudelijk zien de indieners twee grote werven, waarvan de impact op Vlaanderen de eerste is. De spreker vermeldt het contrast tussen de grootschalige, industriële agrosector in Brazilië en de kleine landbouwbedrijven in de EU, die bovendien – terecht – rekening moeten houden met hogere standaarden op het vlak van voedsel en dierenwelzijn. Daarnaast is Brazilië de grootste verbruiker van pesticiden ter wereld, met producten die in de EU en de Verenigde Staten verboden zijn. Alle Mercosur-landen laten het gebruik van glyfosaat toe, een herbicide waarvoor de EU al een verbod heeft aangekondigd. Het akkoord in zijn huidige vorm dreigt de hele Europese en dus ook Vlaamse landbouwsector bloot te stellen aan oneerlijke concurrentie, besluit het lid.

De tweede werf is de potentiële impact in die landen zelf. Het biedt de kans het ontbossingsbeleid van de Braziliaanse president Bolsonaro een halt toe te roepen, de arbeidsvoorwaarden in Latijns-Amerika drastisch te verbeteren, kleinschalige en vooral door vrouwen geleide landbouw in Uruguay en Argentinië beter te beschermen, de milieu- en klimaatlat hoger te leggen, en de mensenrechten een belangrijker plaats in de Latijns-Amerikaanse politiek geven.

De indieners zijn ervan overtuigd dat de mondialisering alleen beheersbaar blijft door het opleggen van ambitieuze regels die de burgers, de werknemers en de planeet beschermen, en die het resultaat zijn van een democratisch debat. De spreker pleit voor een debat dat niet alleen over de handelsbalans gaat, maar over een gemeenschappelijke toekomst. Europa moet daartoe zijn economische gewicht in de schaal werpen. In dergelijke handelsakkoorden moet de verdediging van de werknemers, de consumenten, het klimaat en het leefmilieu op gelijke voet staan met de economische belangen van enkele betrokken sectoren. Hier ligt niet alleen een kans voor de betrokken regio's maar ook voor het herdefiniëren van handelsakkoorden in het algemeen.

De spreker kijkt uit naar de hoorzittingen en rekt op brede steun. Tot slot wijst ze op de mail waarin de werknemersorganisaties betreuren enkel schriftelijk te

mogen adviseren. De indieners van het voorstel van resolutie vragen om hen als nog te horen.

2. Bespreking

2.1. Tussenkost van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht licht voor de Vooruitfractie het ontwerp van resolutie toe. Het handelsakkoord tussen de EU en Mercosur zou tot de vorming van de grootste vrijhandelszone ter wereld leiden, en met dit voorstel van resolutie wilde de Vooruitfractie het debat over dit handelsakkoord openen. Indiener Annick Lambrecht concludeert uit de voorbije debatten en de adviezen van de verschillende experts dat het akkoord een aantal positieve aspecten heeft, maar dat het ook heel wat negatieve gevolgen zou hebben voor diverse sectoren. En ze stelt vast dat ook de Europese ombudsman Emily O'Reilly kritisch blijkt te zijn voor hetgeen nu op tafel ligt.

De verschillende bekommernissen die ze had over dit akkoord, werden bevestigd door organisaties als 11.11.11, Boerenforum en Agrofront. Ze wijst onder meer op het grote contrast tussen de grootschalige industriële agrosector in Brazilië en de kleine landbouwbedrijven in de EU, het gebruik van pesticides zoals glyfosaat, en de oneerlijke concurrentie voor de landbouwsector. Vooral de rundvee- en suikersector zouden worden getroffen, twee sectoren die nu al ernstig onder druk staan. De bijkomende druk en de oneerlijke concurrentie die uit dit handelsakkoord zouden voortkomen, ondergraven bovendien de Europese en Vlaamse doelstellingen voor milieuvriendelijke landbouw, meent ze. Het akkoord zou immers onvoldoende garanties bieden op een duurzame landbouw, zowel in de EU als in Mercosur.

Ten tweede laat het akkoord ook een aantal kansen liggen om de situatie te verbeteren in de Mercosur-landen zelf, meent Annick Lambrecht. Zo legt men geen bindende voorwaarden op voor milieu en klimaatdoelstellingen. Verschillende experts gaven bovendien ook aan dat het akkoord een aanzienlijke groei in de landbouwsector kan teweegbrengen, waardoor het Amazonewoud en andere ecosystemen nog meer in gevaar worden gebracht.

Werknemersorganisaties geven dan weer aan dat er nog veel schort aan de arbeidsrechten in Mercosur. In Brazilië zou er sprake zijn van geweldpleging op vakbondsafgevaardigden, en wordt het recht op collectieve onderhandelingen afgebroken. Het land heeft ook een aantal fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) niet ondertekend en het worstelt met kinderarbeid en dwangarbeid, vooral in de landbouwsector, een sector die met dit akkoord net enorm zou kunnen groeien. Ook hier slaagt het akkoord er niet in om betere arbeidsvoorwaarden af te dwingen.

De Vooruitfractie is ervan overtuigd dat mondialisering enkel beheersbaar blijft als men ambitieuze regels oplegt die zowel burgers, werknemers als onze planeet beschermen. Daarom mag men niet enkel denken in termen van handelsbalansen, maar moet men ook steeds de gezamenlijke toekomst van Europa en de Mercosur-landen voor ogen houden. De spreker vindt dat Europa zijn economische gewicht ten volle in de schaal moet werpen voor een betere toekomst. In handelsakkoorden moeten werknemers, consumenten, klimaat en leefmilieu op gelijke voet staan met de economische belangen van de betrokken sectoren.

Het verdrag tussen de EU en Mercosur kan een unieke kans zijn om het ontbosingsbeleid van president Bolsonaro een halt toe te roepen, en het zou de arbeidsvoorwaarden in Latijns-Amerika drastisch kunnen verbeteren. Het is ook een unieke kans om de kleinschalige en vaak door vrouwen geleide landbouw in Argentinië en Uruguay beter te beschermen, en om de lat hoger te leggen voor klimaat

en milieu, maar ook voor de mensenrechten en arbeidsvoorwaarden. Met het huidige akkoord worden die kansen niet gegrepen, vindt ze. Ze gelooft wel dat met de voorliggende aanpassingen in het voorstel van resolutie iedereen vooruitgeholpen kan worden, zowel in de EU als in de Mercosur-landen. Ze vraagt iedereen dan ook om dit voorstel van resolutie te steunen.

2.2. Tussenkost van Philippe Muyters

Philippe Muyters licht kort het standpunt van de N-VA-fractie toe. Uit de verschillende hoorzittingen is een zeer genuanceerd beeld naar voren gekomen, meent hij, en hij mist die nuance in dit voorstel van resolutie. Die nuance hoort hij wel bij de Vlaamse Regering en in het standpunt dat de minister-president inneemt. Wegens het ontbreken van een genuanceerde visie zal de fractie dit voorstel niet steunen.

2.3. Tussenkost van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn is het ermee eens dat de hoorzittingen een genuanceerd beeld hebben gebracht van het voorliggende akkoord. Maar zijn partij vindt dat de kern van dit handelsverdrag op zich al verkeerd is, waardoor het altijd tot problemen zal leiden. En met dit voorstel zal men er niet in slagen die problemen aan te pakken, aldus de spreker.

Hij vindt een aantal van de bekommernissen terecht, maar er is te weinig aandacht voor de nefaste impact op duurzame familiale Europese landbouw. Hij erkent dat er in het voorstel aandacht is voor de landbouwsector, maar het gaat dan enkel om compensaties voor landbouwbedrijven die door het verdrag geraakt worden. Zijn partij zou liever het hele landbouwhoofdstuk op de schop zien gaan, omdat het handelsakkoord de oneerlijke concurrentie voor de Europese landbouw nog zou doen toenemen. Hij neemt de suikersector als voorbeeld, die nu al met een hoge prijsdruk te kampen heeft. Door de bijkomende import vanuit Mercosur zal die druk nog verder toenemen. Maar hij moet vaststellen dat dit voorstel niet veel verder gaat dan het invoeren van monitoringmechanismen.

De spreker vindt de bekommernissen over de klimaatakkoorden een verkeerde motivatie om dit handelsakkoord te bekritisieren, omdat ook de klimaatakkoorden op zich een negatieve economische impact zullen hebben, meent hij. Het Vlaams Belang steunt zeker de bekommernissen over de negatieve impact van het akkoord op ontbossing, biodiversiteit, leefmilieu, gezondheid en mensenrechten, maar hij ziet te weinig nadruk op de bezorgdheden van de familiale landbouwsector. Zijn fractie spreekt wel haar appreciatie uit voor dit voorstel van resolutie, en daarom zal zijn partij niet tegen stemmen, maar zich bij de stemming onthouden.

2.4. Tussenkost van Björn Rzoska

Björn Rzoska dankt de commissieleden van Vooruit voor het indienen van het voorstel. Zij hebben een interessant debat losgemaakt, meent hij, en zijn fractie moest regelmatig de wenkbrauwen fronsen bij hetgeen uit de hoorzittingen naar voren kwam. Hij ziet een aantal fundamentele elementen die maken dat het Vlaams Parlement eigenlijk niet akkoord kan gaan met dit verdrag. De Groenfractie heeft het dus moeilijk met verschillende onderdelen van het akkoord, zeker omdat de samenleving vandaag net veel aandacht vraagt voor een duurzamere vorm van voedselproductie, een andere duurzame manier van handel drijven en een vergroening van productieprocessen. Ook het argument van een gelijk speelveld vindt hij heel belangrijk, en dat speelveld komt met dit akkoord voor een stuk op de helling te staan.

Een ander punt dat zowel in het voorstel als in de hoorzittingen naar voren kwam, is dat een deel van de Vlaamse landbouwsector zich zorgen maakt over dit verdrag.

Hij stelt vast dat de inhoud van het Mercosur-akkoord in zijn huidige vorm die zorgen niet heeft kunnen wegnemen.

Dit zijn voor Groen fundamentele redenen om het handelsakkoord onder deze omstandigheden niet goed te keuren. Björn Rzoska spreekt over belangrijke alarmsignalen vanuit de betrokken sectoren, en de antwoorden die men geboden heeft stellen hem niet gerust. Hij vindt dat de Vooruitfractie een goed voorstel van resolutie heeft ingediend, en zijn partij zal het voorstel ook steunen. Als de meerderheid nu beslist om dit voorstel af te keuren, dan hoopt hij wel dat er vanuit de meerderheid een poging komt om een gemeenschappelijk voorstel op tafel te leggen. Hij heeft in de hoorzittingen namelijk vastgesteld dat ook de meerderheid niet op dezelfde lijn zat over dit akkoord.

2.5. Tussenkost van Gwendolyn Rutten

Ook *Gwendolyn Rutten* wil de Vooruitfractie bedanken voor de interessante hoorzittingen over het akkoord. Haar fractie vindt het handelsakkoord dat nu voorligt, onvoldoende. Niet elk handelsakkoord is vandaag nog een goed handelsakkoord. Ze heeft tijdens de hoorzittingen wel begrepen dat, op het moment dat er onderhandelingen worden gevoerd, men over een hefboom beschikt om zaken in beweging te zetten. Alleen zou de EU die hefboom nog veel meer moeten gebruiken.

Tijdens de hoorzittingen gaf de vertegenwoordiger van de Europese Commissie aan dat het akkoord nog niet in een eindstadium is beland. Ze vindt het dan ook belangrijk dat men de nodige nuance aan de dag legt, en dat men het kind niet met het badwater weggooit. Ze is zeker niet enthousiast over het huidige ontwerp van handelsakkoord, maar dat wil niet zeggen dat het hele proces op de schop moet. Daarom zal de Open Vld-fractie dit voorstel niet steunen.

Het lijkt haar zeker zinvol om als meerderheid zelf met een voorstel van resolutie te komen, maar aangezien er momenteel nog aan het handelsakkoord gesleuteld wordt, pleit ze ervoor om daar nog even mee te wachten. Maar het punt is zeker niet van de agenda, besluit ze.

2.6. Tussenkost van Vera Jans

Vera Jans licht toe waarom de CD&V-fractie dit voorstel niet zal steunen. Ook zij geeft aan dat de hoorzittingen interessant waren en veel verduidelijkt hebben. Ze stelt vast dat er ook vandaag nog heel wat beweegt in dit dossier op Europees vlak. Het lijkt haar dan ook zinvoller om eerst te kijken wat daar op korte termijn staat te gebeuren.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie over extra voorwaarden voor de ratificatie van het handelsakkoord tussen de EU en Mercosur wordt verworpen met 2 stemmen voor en 8 stemmen tegen bij 2 onthoudingen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Johan DECKMYN
Vera JANS,
verslaggevers